

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

«Про внесення змін до статті 298 Податкового кодексу України щодо збереження статусу платника єдиного податку четвертої групи в умовах форс-мажору для сільськогосподарських товаровиробників»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Підпунктом «а» пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України встановлено, що суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку, зокрема, четверта група - сільськогосподарські товаровиробники - юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %.

Підпунктом 298.8.1 пункту 298.8 статті 298 Податкового кодексу України встановлено, що сільськогосподарські товаровиробники для переходу на спрощену систему оподаткування або щорічного підтвердження статусу платника єдиного податку подають не пізніше 20 лютого поточного року: загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ), - контролюючому органу за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку); звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки - контролюючому органу за місцем розташування такої земельної ділянки (юридичні особи); розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва (юридичні особи) - контролюючим органам за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику; відомості (довідку) про наявність земельних ділянок - контролюючим органам за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок.

Згідно з абзацом 1 підпункту 298.8.4 пункту 298.8 статті 298 Податкового кодексу України у разі коли у податковому (звітному) році частка сільськогосподарського товаровиробництва становить менш як 75 %, сільськогосподарський товаровиробник - юридична особа сплачує податки у наступному податковому (звітному) році на загальних підставах.

Абзацом 2 зазначеного підпункту встановлено, що якщо така частка не перевищує 75 відсотків у зв'язку із виникненням обставин непереборної сили у попередньому податковому (звітному) році, до платника податку в наступному податковому (звітному) році зазначена вимога не застосовується. Такі платники податку для підтвердження статусу платника єдиного податку подають податкову декларацію разом із рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим,

обласних рад про наявність обставин непереборної сили та перелік суб'єктів господарювання, що постраждали внаслідок таких обставин.

Отже, чинне законодавство надавало можливість продовжувати суб'єктам господарювання свою діяльність як сільськогосподарський товаровиробник платник єдиного податку четвертої групи у разі не досягнення 75 % частки сільськогосподарського товаровиробництва юридичної особи. Це дозволено, якщо підприємство мало справу з обставинами непереборної сили, тобто якщо в попередньому звітному році на підприємстві стався форс-мажор - заморозки, засуха, повінь, пожежа тощо. У цьому випадку сільгоспвиробнику потрібно разом із податковою звітністю подати рішення обласної ради про наявність обставин непереборної сили та перелік суб'єктів господарювання, що постраждали внаслідок таких обставин.

Разом з цим, Верховний Суд України у постанові від 09 липня 2025 року по справі № 420/22049/24 сформував правовий висновок про те, що статус платника єдиного податку четвертої групи зберігається в разі дотримання усіх необхідних процедур і наявності належних підтверджень форс-мажору. Отримавши податкову звітність із додатками, що підтверджують наявність форс-мажору, контрольний орган зобов'язаний встановити причинно-наслідковий зв'язок між цими обставинами та неможливістю дотримання критерію щодо частки сільськогосподарського товаровиробництва. Відмова в прийнятті звітності та анулювання реєстрації платника єдиного податку четвертої групи без врахування наданих доказів є порушенням принципів добросовісності, пропорційності та вимог податкового законодавства.

Враховуючи вищевикладене, спираючись на правову позицію Верховного Суду України, доцільно уточнити положення Податкового кодексу України задля збереження статусу платника єдиного податку четвертої групи в умовах форс-мажору для сільськогосподарських товаровиробників

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є збереження статусу платника єдиного податку четвертої групи в умовах форс-мажору для сільськогосподарських товаровиробників.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом закону пропонується внести зміни до підпункту 298.8.4 пункту 298.8 статті 298 Податкового кодексу України, якими передбачається встановити, що статус платника єдиного податку зберігається у разі дотримання усіх необхідних процедур і наявності належних підтверджень обставин непереборної сили. Контролюючий орган зобов'язаний встановити причинно-наслідковий зв'язок між обставинами непереборної сили та неможливістю дотримання критерію щодо частки сільськогосподарського товаровиробництва. Відмова в прийнятті звітності та анулювання реєстрації платника єдиного податку четвертої групи без врахування наданих доказів є порушенням вимог податкового законодавства.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Податковий кодекс України.

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту забезпечить збереження статусу платника єдиного податку четвертої групи в умовах форс-мажору для сільськогосподарських товаровиробників.

Народний депутат України

Валерій ГНАТЕНКО

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Гнатенко Валерій Сергійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000D60C3100E409DC00
Дійсний до: 28.11.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
260д9/1-2026/122168 від 26.05.2026

2241702